

ВОЛИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

КОЗІЙ ЮРІЙ СЕВЕРИНОВИЧ

УДК 796.06.062:061.23

СПОРТИВНИЙ РУХ В СЕРЕДОВИЩІ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ

24.00.02 - Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту

Луцьк - 2000

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Львівському державному інституті фізичної культури,

Державний комітет молодіжної політики, спорту та туризму України.

Науковий керівник кандидат педагогічних наук, доцент **В а ц є б а Оксана Михайлівна**,
Львівський державний інститут фізичної культури, проректор з
наукової роботи та зовнішніх зв'язків

Офіційні опоненти: доктор політологічних наук, професор **Лось Йосип Дмитрович**,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
завідувач кафедри зарубіжної преси та інформації; кандидат
педагогічних наук, доцент **В и н н и ч у к Олег Теофілович**,
Тернопільський державний педагогічний університет імені Володимира
Гнатюка, доцент кафедри педагогіки

Провідна установа Державний науково-дослідний інститут фізичної культури і спорту,
лабораторія програмування процесу підготовки спортсменів, Державний
комітет молодіжної політики, спорту та туризму України, м.Київ

Захист відбудеться 27 вересня 2000 року о 13 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради
К.32.051.02 у Волинському державному університеті імені Лесі Українки (43021, м. Луцьк, вул. В.
Винниченка, 30).

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Волинського державного університету імені
Лесі Українки (43021, м. Луцьк, вул. В. Винниченка, 30).

Автореферат розісланий 27 серпня 2000 року.

Вчений секретар спеціалізованої вченої ради

Цьось А.В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. До останнього часу чимало сторінок історії української фізичної культури залишаються маловідомими і недостатньо вивченими. Однією з таких, практично не досліджених науковцями, є історія розвитку спортивного руху в середовищі української діаспори. Вітчизняних наукових праць з цієї проблематики практично не має. Існують маловідомі в Україні збірки, альманахи, довідники видані в українській діаспорі (О.Зінкевич, 1972; Р.Куціль, 1980; Я.Хоростіль, 1983; М.Борецький, 1991; О.Твардовський, 1997), які потребують осмислення українським читачем.

В умовах відновлення української державності, коли відкрився доступ до раніше закритих джерел інформації та значно розширилися можливості міжнародних контактів, створилися передумови для наукового вивчення й аналізу розвитку організованого спортивного руху в середовищі української діаспори США, Канади, Австралії, окремих європейських держав.

Наше дослідження є однією з перших спроб вивчити та узагальнити розвиток спортивного руху в середовищі західної української діаспори.

Активна співпраця спортивних структур України та спортивної громадськості української діаспори; значна матеріальна, організаційна і моральна підтримка діаспорою фізкультурно-спортивного руху в Україні, особливо олімпійських збірних; нагальні питання культурного розвитку національних меншин в Україні, актуалізують проблему функціонування спортивного руху в середовищі української діаспори.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження проводилось відповідно до теми 1.1.3 Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту (1998-2000 роки) Державного комітету України з фізичної культури і спорту "Історико-методологічні аспекти розвитку вітчизняної фізичної культури". Роль автора у виконанні цієї теми полягала у накопиченні фактологічного матеріалу й аналізі історичних аспектів розвитку спортивного руху в українській діаспорі.

Мета роботи полягає у виявленні генези, особливостей і тенденцій розвитку спортивного руху в середовищі західної української діаспори.

Задачі дослідження.

1. Вивчити географію поширення та передумови утворення українських спортивних товариств за межами етнічних земель України.
2. Визначити організаційні основи розвитку українського спортивного руху в США і Канаді.
3. Виявити форми та зміст діяльності українських спортивних товариств в середовищі західної діаспори.

4. Проаналізувати діяльність окремих лідерів та активних діячів спортивного руху української діаспори.
5. Узагальнити роль і значення діяльності спортивної громадськості української діаспори у становленні фізкультурно-спортивного руху в сучасній Україні.

Об'єкт дослідження - спортивний рух в середовищі української діаспори.

Предмет дослідження - організаційні основи розвитку спортивного руху в середовищі західної української діаспори.

Географічні рамки роботи охоплюють українські поселення в Північній та Латинській Америці, Австралії та окремих європейських державах. Основну увагу дослідження було зосереджено на розвитку українського спортивного руху в США та Канаді.

Наукова новизна одержаних результатів:

- вперше у вітчизняній теорії фізичного виховання проаналізовано розвиток спортивного руху в середовищі західної української діаспори;
- досліджено організаційні основи розвитку спортивного руху в середовищі західної української діаспори;
- виявлено ефективні форми спортивно-виховної роботи серед української молоді діаспори;
- введено у науково-інформаційний обіг в Україні видання спортивної тематики української діаспори США і Канади;
- визначено місце і роль спортивного руху в загальнокультурному процесі України і української діаспори.

Практичне значення одержаних результатів. У процесі роботи отримано результати, які розширюють систему знань про особливості функціонування національного спорту в українських етнічних групах; узагальнено досвід діяльності українських спортивних клубів в західній українській діаспорі.

Одержані результати дослідження значною мірою поглиблюють знання про історію розвитку українського фізкультурно-спортивного руху. Матеріали і висновки, які містяться в дисертації можуть бути використані при подальшому науковому аналізі розвитку європейської та вітчизняної фізичної культури, при підготовці наукових праць з історії української фізичної культури, а також при написанні монографій, навчальних підручників та посібників, наукових статей з курсу історії фізичної культури для студентів спеціалізованих вищих навчальних закладів України.

Розроблена тематика розвитку спортивного руху в західній українській діаспорі увійшла до навчальної програми з "Історії фізичної культури" для спеціалізованих вищих закладів освіти і впроваджена у навчальний процес для студентів Львівського державного інституту фізичної культури та учнів Львівського вищого училища фізичної культури (відповідні акти впровадження від

28 жовтня 1999 року і від 14 листопада 1999 року).

Особистий внесок автора полягає у накопиченні фактологічного матеріалу; аналізі звітів про роботу українських спортивних товариств діаспори; пошуку та обробці приватних архівів і колекцій учасників фізкультурно-спортивного руху західної української діаспори; аналізі та інтерпретації результатів дослідження. У спільно виконаних публікаціях автору належить збір та аналіз фактологічного матеріалу.

Апробація результатів дисертації. За матеріалами дисертації виголошено доповіді на 2-ій, 3-ій і 4-ій Міжнародних наукових конференціях "Молода спортивна наука України" (Львів, 1998, 1999, 2000), на 5-ій Міжнародній науковій конференції "Слово-Світ 98" (Львів, 1998), на Всеукраїнській науково-практичній конференції "Студентський фізкультурно-спортивний рух в Україні на порозі ХХІ століття" (Київ, 1998), на IV-ому Світовому конгресі українських молодіжних організацій (Київ, 1998), на щорічних звітних загальноінститутських та кафедральних наукових конференціях викладачів Львівського державного інституту фізичної культури (1998, 1999, 2000).

Публікації. Результати дисертаційної роботи відображено у 9 публікаціях, серед яких 6 статей у наукових фахових виданнях України, 1 - брошура, 2 публікації у збірниках матеріалів Всеукраїнських конференцій, 7 публікацій виконано самостійно.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається з переліку умовних скорочень, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Текст дисертації викладено на 202 сторінках друкованого тексту, включаючи 4 таблиці та 6 рисунків. У праці використано 219 літературних джерел, з яких 125 іноземних.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність проблеми, визначено мету та задачі дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, особистий внесок автора, описано сферу апробації результатів дослідження.

У першому розділі **"Джерелознавчий та історіографічний аспекти проблеми дослідження спортивного руху в середовищі української діаспори"** проведено теоретичний аналіз вітчизняних та доступних зарубіжних джерел, з'ясовано стан питання у методичній та науково-популярній літературі української діаспори, проаналізовано допоміжні історичні джерела та свідчення учасників спортивного руху української діаспори.

Вивчивши і проаналізувавши літературні джерела, нами виділено такі, дві групи: література видана в Україні (або в колишньому СРСР) та видання української діаспори. До власне українських джерел належить незначна кількість праць - це статистичні матеріали, науково-популярні праці, окремі наукові розвідки та перевидання спогадів авторів з діаспори. Джерельна база видань української діаспори значно ширша і ми виділяємо такі основні підгрупи:

- наукові праці, монографії, статті з історії розвитку українських спортивних осередків української діаспори;
- періодичні видання - спортивні часописи і журнали, спортивні сторінки в загальних українських виданнях США, Канади, Австралії;
- література мемуарного і епістолярного жанрів;
- енциклопедії, словники, довідники й подібного роду видання, які містять статистичну інформацію, опис окремих фактів, подій та явищ з історії громадсько-культурного руху української діаспори;
- архівні документи та іншого роду першоджерела. Це, практично не відомі в Україні, зарубіжні архіви української діаспори США, Канади, Австралії та інших країн українського поселення;
- допоміжні історичні джерела. Це речові пам'ятки з історії спортивного руху в західній українській діаспорі: спортивна сфрагістика, геральдика, колекції спортивних значків, медалей, марок, поштових листівок, спортивних нагород тощо, що є цікавим доповненням до основної джерельної бази.

В цілому, історіографічний аналіз та проведений нами пошук джерел дозволяє стверджувати, що джерельна база для дисертаційного дослідження є достатньо широкою й різноманітною, що уможливило обґрунтовано й аргументовано аналізувати досліджувану проблему.

Для більш глибокого сприйняття окремих подій та фактів прислужилось офіційне та приватне листування з керівниками та активними діячами спортивного руху української діаспори, зокрема з Ярославом Козаком і Олегом Лисяком (м.Філадельфія, США), Едвардом Жарським (м.Майамі, США), Осипом Панчишиним (м.Каракас, Венесуела; м.Чікаго, США), Мирославом Велигорським, Олександром Скоценом і Всеволодом Соколик (м.Торонто, Канада), Омеляном Бучацьким (м.Сідней, Австралія). З окремими діячами українського спорту в діаспорі нам вдалося зустрітись під час їхнього перебування в Україні: Мироном Стебельським і Романом Пиндусом (м.Ньюарк, США), Володимиром Кізімою (м.Детройт, США), Ларисою Темпл-Барабаш (м.Атланта, США), Стахом Габою (м.Торонто, Канада) та ін.

У другому розділі **"Організація та методи дослідження"** описано організацію дослідження, розкрито систему взаємодоповнюючих методів, адекватних об'єкту, предмету, меті та задачам дослідження.

Дисертаційне дослідження проводилось у два етапи:

I етап (жовтень 1997 року - вересень 1999 року) - збір та аналіз матеріалів за тематикою дослідження, написання наукових статей;

II етап (жовтень 1999 року - вересень 2000 року) - систематизація одержаних матеріалів, впровадження результатів дослідження, написання дисертаційної роботи.

У роботі застосовувалися такі методи дослідження: теоретичний і джерелознавчий аналіз, історичний та порівняльно-історичний методи, інтерв'ювання, елементи математичної статистики.

Теоретична та методологічна основа дослідження базується на логіко-філософському аналізі, узагальненому філософсько-історичному досвіді суспільної практики та пізнавальної діяльності людини.

У третьому розділі **"Передумови зародження українського спортивного руху за межами України"** проаналізовано основні чинники, які сприяли формуванню та функціонуванню спортивного руху української діаспори впродовж XX століття.

Однією з передумов зародження та розвитку спортивного руху в середовищі західної української діаспори був спортивно-гімнастичний рух в таборах для військовополонених періоду 1916-1923 років. Серед численних культурно-просвітницьких осередків, неабияке місце в цих таборах посідали спортивно-руханкові товариства. Перше таке товариство - "Січ" ім. гетьмана П.Дорошенка, було утворене в липні 1916 року в таборі Фрайштадта (Австрія). У лютому 1918 року це товариство налічувало 960 членів.

Невдовзі такі товариства діяли на території Німеччини, Чехословаччини, Польщі, основним завданням яких було підтримати військово-фізичну підготовку колишніх вояків та підготувати інструкторів для проведення фізкультурно-спортивної роботи. Найпопулярнішими серед багатьох

видів рухових вправ були легка атлетика, футбол, волейбол, бокс, плавання і велоспорт.

У 20-30-х роках в українському еміграційному спорті чітко вирізнилося кілька напрямів: студентський фізкультурно-спортивний рух, сокільський рух та молодіжний рух, пов'язаний із організаціями "Січ", "Пласт". Активна діяльність спортивних, сокільських, січових та пластових товариств сформувала засади подальшого розвитку спортивного руху в середовищі української діаспори окремих західних країн у другій половині ХХ століття.

Після закінчення Другої світової війни українські спортивні осередки утворюються на територіях Західної Німеччини, Австрії та Італії. Перше українське спортивно-руханкове товариство з назвою "Лев" було утворено 19 вересня 1945 року в м. Міттенвальді (поблизу Мюнхена), яке відразу налічувало 248 членів. Згодом такі товариства утворюються в Авгсбурзі ("Чорногора"), Фюссені ("Калина"), Новому Ульмі ("Беркут"), Ноймаркті ("Буревій"), Байройті ("Дніпро"), Ашафенбурзі ("Запоріжжя", "Пролом"), Мюнхені (Карпатський Лещетарський Клуб) тощо. Всього наприкінці 1945 року налічувалось більше 50 українських спортивних товариств, які активно проводили різноманітні змагання з футболу, легкої атлетики, волейболу, баскетболу, шахів, плавання, настільного тенісу, боксу, хокею, лижного спорту.

Зростання кількості товариств зумовило необхідність створення єдиного координуючого центру розвитку українського спорту. 25 листопада 1945 року в м. Карльсфельді (Німеччина) за ініціативою Центрального Проводу Української Еміграції було сформовано Раду Фізичної Культури. Першим головою було обрано А. Лук'яненка. До складу Ради у різні роки входили відомі політичні, військові, релігійні та спортивні діячі - генерал Всеволод Петрів, професор Михайло Куліш, отець В. Івашко, відомі галицькі спортсмени Іван Красник, Ярослав Рак та ін. Рада Фізичної Культури, яка активно функціонувала до 1950 року була однією із перших організаційних структур в українському спортивному русі ХХ століття. Крім завдань організаційного і координаційного характеру Рада Фізичної Культури сформулювала ідейні засади діяльності українських спортивних товариств за кордоном та започаткувала кадрову підготовку фахівців фізичної культури.

Важливою подією у розвитку українського повоєнного спортивного руху було проведення у 1948 році в честь XIV Олімпійських ігор в Лондоні "Олімпіади Ді-Пі" (від початкових літер "дісплейст персонс" - з англ. переміщені особи). На запрошення Ради Фізичної Культури у змаганнях, крім українців, взяли участь латвійці, естонці, литовці, поляки, словаки, чехи, югослави та угорці, які у зв'язку із воєнними обставинами опинилися на вигнанні у Німеччині. "Олімпіада Ді-Пі" стала першою спробою для України заявити про спортивні самостійницькі наміри. Саме в Німеччині проявився спортивний талант відомих у подальшому в Європі Олександра Скоценя (футбол), Омеляна Бучацького (хокей), Орісі Варцаби (легка атлетика), Осипа Хоми (бокс) та ін.

Важливим чинником формування українського спортивного руху за межами українських земель був активний розвиток спеціалізованої періодичної преси. У неймовірно складних табірних умовах впродовж 1922 року в Польщі друкувався неперіодичний український спортивний журнал "Спортсмен". Першим періодичним органом українського спорту за кордоном був часопис "Український Сокіл" (1934 -1938), який виходив друком в Празі. Важливе місце у розвитку спортивного руху в еміграційних умовах посідали німецькі видання - український ілюстрований тижневик "Гарт" (1946), тижневик фізичної культури "Змаг" (1946), Альманах Ради Фізичної Культури (1951); "Sokil Ukrainiano - Український Сокіл" (1934), орган українського сокілства в Буенос-Айресі (Аргентина). Усі ці видання, не втрачаючи свого національного забарвлення, розвивалися в загальноєвропейському видавничому процесі.

У четвертому розділі **"Формування та розвиток спортивного руху українців США та Канади"** висвітлено зміст та форми діяльності українських спортивних товариств в США та Канаді у другій половині XX століття.

Після закінчення Другої світової війни основними центрами розселення українців стають США та Канада. В період 1947-1953 років у цих країнах спостерігається процес активного утворення українських спортивних осередків. Необхідність продовжувати координацію діяльності цих товариств, своєрідна тяглість у розвитку українського спорту за кордоном, зумовили утворення нової організаційної

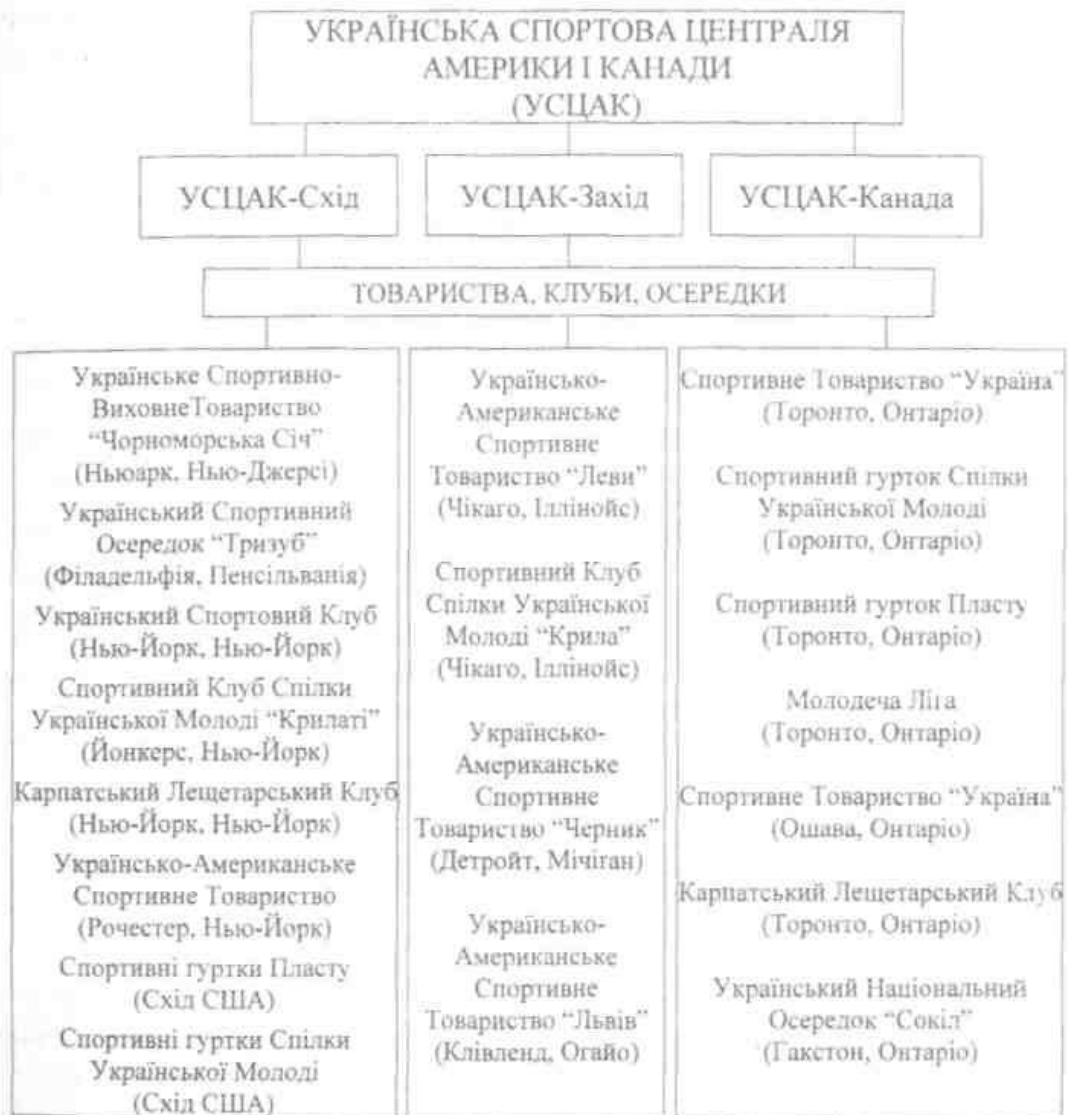

Рис.1. Організаційна структура українських спортивних товариств в США і Канаді (станом на 1999 рік).

В цьому таборі позмінно проводиться 4-х тижнева підготовка для українських юнаків і дівчат віком від 10 до 16 років з п'яти видів спорту: футбол, волейбол, теніс, плавання і легка атлетика.

Ще одним важливим завданням, яке впродовж значного періоду часу виконували українські спортивні товариства в діаспорі — це боротьба за самостійність українського спорту на міжнародній спортивній та олімпійській арені. Крім різноманітних громадсько-політичних акцій, важливим елементом спортивного руху в діаспорі було проведення масштабних змагань в рік проведення Ігор Олімпіад -своєрідних "українських олімпіад" (таб.1).

Таблиця 1 Змагання, організовані українською діаспорою в честь Ігор Олімпіад

<i>Рік проведення</i>	<i>Назва змагань</i>	<i>Місце проведення</i>	<i>Команди етнічних груп (учасники)</i>
1936	"Україно-Американська Олімпіада"	м. Філадельфія (США)	українці, американці
1980	"Вільна Олімпіада"	м.Етобіко (Канада)	українці, литовці, латвійці, естонці, вірмени
1984	друга "Вільна Олімпіада"	м.Етобіко (Канада)	українці, литовці, латвійці, естонці
1988	"Українська Олімпіада"	м. Філадельфія (США)	українці

В середовищі української спортивної діаспори США та Канади в другій половині XX століття продовжує розвиватися спеціалізована українська періодика. Найавторитетнішим виданням й до сьогодні залишається спортивний журнал "Наш Спорт" (м.Ньюарк, США) - орган українського спортивно-виховного товариства "Чорноморська Січ", який видається понад тридцять років (з 1964 року). Важливо, що журнал сьогодні друкується двома мовами - українською та англійською. Це дозволяє поширювати інформацію про розвиток українського спорту серед зацікавлених кіл англомовних читачів та сприяє оволодінню українською мовою молодими вихованцями українських спортивних товариств.

Інтенсивний розвиток українських спортивних товариств в США і Канаді впродовж XX століття сприяв появі великої кількості видатних постатей в історії громадського, політичного та культурного життя діаспори. До цього числа належить і велика група українських спортсменів, тренерів, суддів, функціонерів спортивного руху. В дисертаційній роботі нами зроблено спробу виокремити й проаналізувати життєвий та спортивний шлях багатьох із них. Маловідомими в Україні, але шанованими в світі та в середовищі української діаспори є імена Зенона Снилика (футбол, США), Ореста Поповича (шахи, США), Олександра Скоценя (футбол, Канада), Євгена Орищина (гімнастика, США), Мирона Стебельського (США) та ін.

Роль української діаспори США та Канади була особливо важливою в період відновлення української державності та входження українського спорту на міжнародну арену. Під патронатом Української Спортової Централі Америки і Канади було утворено "Фонд відродження спорту в Україні", "Олімпійський Фонд" та кілька стипендіальних фондів. Матеріальна, фінансова, волонтерська допомога і активна моральна підтримка дозволили українським федераціям та Національному Олімпійському Комітету України практично безболісно увійти в міжнародний спортивний рух. Впродовж 1991-1996 років Українською Спортовою Централєю Америки і Канади було зібрано й сплачено кошти більш як за тридцять національних федерацій у міжнародні структури та виділено понад 250 тисяч американських доларів для національних збірних України.

У п'ятому розділі **"Особливості розвитку українських спортивних товариств в Австралії та країнах Латинської Америки"** узагальнено відомості про діяльність українських спортивних товариств в середовищі української діаспори Австралії та країн Латинської Америки.

Разом з Північною Америкою ще одним центром масового розвитку українського спортивного руху є Австралія. Всього за всю історію розвитку українських поселень в цій країні налічувалося 19 українських спортивних товариств та клубів (рис.2).

В українських спортивних товариствах Австралії культивувалися такі види спорту: хокей, футбол, волейбол, настільний теніс, баскетбол, гольф, крикет, кьорлінг, теніс, гімнастика. В деяких із видів українці Австралії досягли чималих спортивних успіхів. Цілий ряд українських спортсменів виступали за команди австралійських штатів та за національні команди Австралії: Павло Пінкевич (настільний теніс), Віктор Бубнів (кьорлінг), Омелян Бучацький (хокей), Ліда Яценко (легкаатлетика), Василь Нискогуз (футбол). Найбільш помітними були успіхи багаторазового чемпіона з настільного тенісу Павла Пінкевича, який виступав за збірну цієї країни 23 роки.

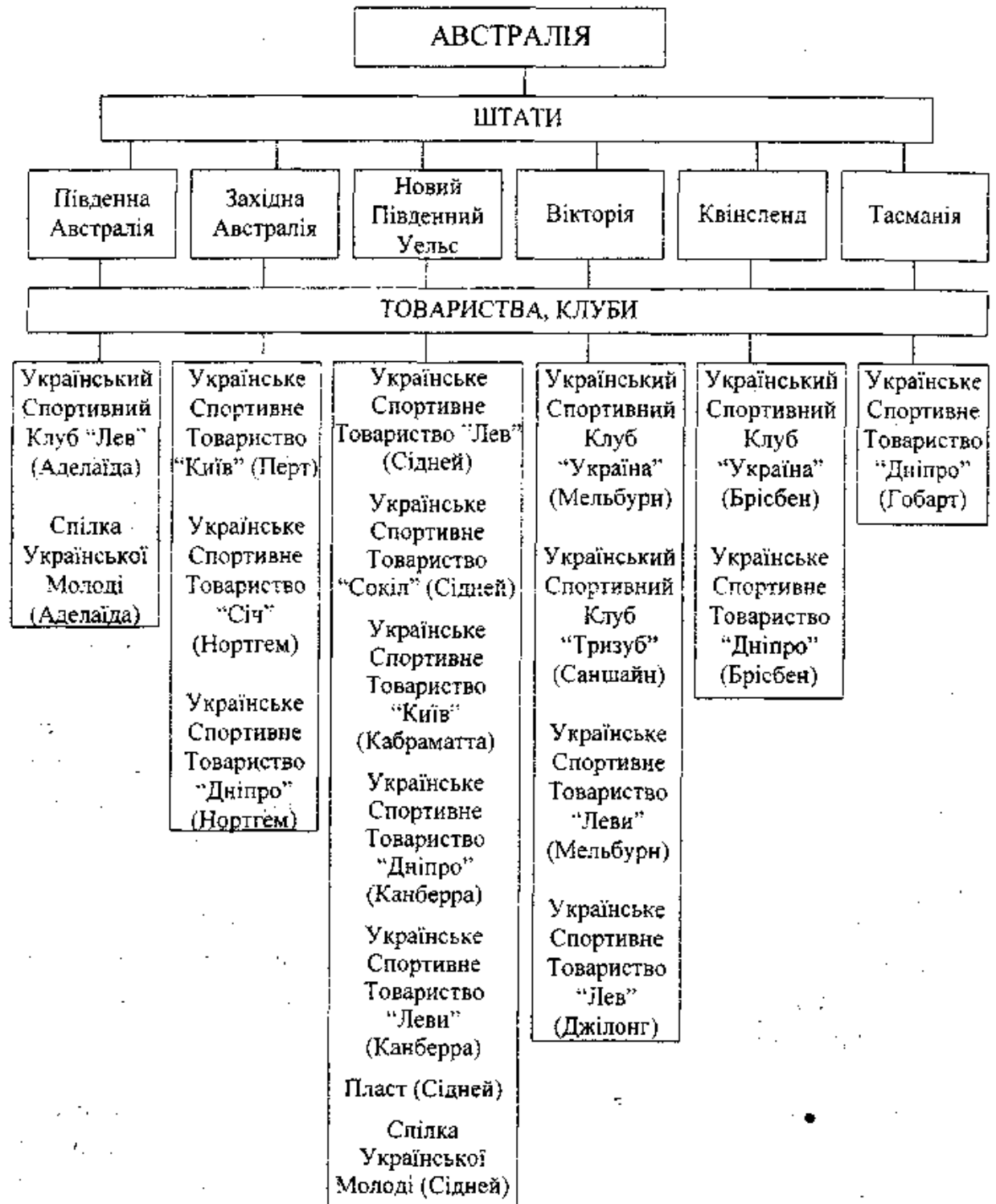

Рис.2. Географія поширення українських спортивних товариств в штатах Австралії.

розвитку спортивного руху в США і Канаді. Основною метою діяльності Української Спортової Централі Америки і Канади є виховання молоді українського походження в національному дусі, об'єднання та згуртування українців засобами спорту, відстоювання української позиції в міжнародному русі, моральна і матеріальна допомога в період розвитку українського спорту, як самостійного

.... . 5. Основними формами проведення спортивно-масових заходів в середовищі української діаспори, зокрема США і Канади є: щорічні першості УСЦАК з окремих видів спорту; Спортові Ігрища Молоді; "Вільні Олімпіади" або "Українські Олімпіади"; вишкільні школи; літні вишкільно-виховні табори; пластові табори. Найпоширенішими серед українців діаспори виявилися традиційні для європейської культури види спорту (футбол, волейбол, теніс, шахи лижний спорт та ін.) а також окремі види характерні для національної культури країн поселення (бейсбол, гольф, регбі, американський футбол, крикет, кьорлінг). В українській діаспорі сформувалася чітка структура проведення спортивних змагань та ефективна система спортивно-виховної роботи з молоддю.

6. Активний розвиток українських спортивних товариств в середовищі західної української діаспори сприяв появі видатних постатей в історії українського спортивно-гімнастичного руху - тренерів, спортсменів, суддів, організаторів. Найвідомішими серед них є постаті Зенона Снилика (футбол, США), Ореста Поповича (шахи, США), Євгена Орищина (гімнастика, США), Олександра Скоценя (футбол, Канада), Омеляна Бучацького (хокей, Австралія), Мирона Стебельського (США) та ін.

7. Західна українська спортивна діаспора відіграла істотну роль у становленні сучасного фізкультурно-спортивного руху в Україні та швидкому входженню України на міжнародну спортивну та олімпійську арену.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Козій Ю.С. Організований спортивний рух в українській діаспорі США і Канади // Матеріали лекцій з історії фізичної культури. - Львів, 2000. - 26 с.
2. Козій Ю.С. Спортивно-масові заходи в середовищі української діаспори США і Канади // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 36. наук, праць під ред. Єрмакова С.С. - Харків: ХХІІІ, 1998. - №12. - С.21-23.
3. Козій Ю.С. Організаційні основи розвитку спортивного руху в українській діаспорі США та Канади // Молода спортивна наука України: Збірник наукових статей аспірантів галузі фізичної культури та спорту. - Львів: ЛДІФК, 1999. - Випуск 3. - С.24-29.
4. Козій Ю.С. Олімпійська ідея в спортивному житті української діаспори США і Канади // Науковий вісник Волинського державного університету. - Луцьк, 1999. - №7. - С. 147-149.

5. Козій Ю.С. Спортивний рух в середовищі українській діаспори США і Канади // Молода спортивна наука України: Збірник наукових статей з галузі фізичної культури та спорту. - Львів: ЛДІФК, 2000. -Випуск 4.-С.50-52.

6. Козій Ю.С. Піонер українського хокею в Австралії - Омелян Бучацький // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: 36. наук, праць під ред. Єрмакова С.С. -Харків: ХХПІ, 2000. - №2. - С.17-19.

7. Вацеба О.М., Козій Ю.С, Янків І. Особливості розвитку української сокільської періодики поза межами українських земель (20-30-і роки ХХ ст.) // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: 36. наук, праць. - Харків: ХХПІ, 2000.-№1.-С.6-8.

8. Вацеба О.М., Козій Ю.С, Янків І. Фахова мова спортивної періодики української діаспори // Матеріали 5-ої міжнародної наукової конференції: Проблеми української термінології. - Львів: Державний університет «Львівська Політехніка», 1998. - №336. - С. 342-344.

9. Козій Ю.С. Спортивно-молодіжні організації української діаспори як засіб формування національного характеру // Студентський фізкультурно-спортивний рух в Україні на порозі ХХІ століття (національно-історичні, соціально-економічні, оздоровчо-профілактичні аспекти відродження): Тези доповідей. - Київ, 1998. - С. 11.

АНОТАЦІЇ

Козій Ю.С. Спортивний рух в середовищі західної української діаспори. - Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 — фізична культура, фізичне виховання різних груп населення, Волинський державний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2000. У дисертації висвітлено особливості розвитку спортивного руху в середовищі західної української діаспори. Вивчено географію поширення та передумови утворення українських спортивних товариств за межами етнічних земель України. Визначено організаційні основи розвитку українського спортивного руху в США, Канаді, Австралії та країнах Латинської Америки. Виявлено форми та зміст діяльності українських спортивних товариств в середовищі західної діаспори. Проаналізовано діяльність видатних осіб в історії розвитку спортивного руху української діаспори. Узагальнено роль і значення діяльності спортивної громадськості української діаспори у становленні фізкультурно-спортивного руху в сучасній Україні.

Ключові слова: українська діаспора, спортивні товариства, організаційні основи, фізкультурно-спортивний рух.

Козий Ю.С. Спортивное движение в среде западной украинской диаспоры. - Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата наук по физическому воспитанию и спорту по специальности 24.00.02 - физическая культура, физическое воспитание разных групп населения, Вольшский государственный университет имени Леси Украинки, Луцк, 2000.

- В диссертации освещаются вопросы развития спортивного движения в среде западной украинской диаспоры. Изучено географию распространения и предпосылки образования украинских спортивных обществ за пределами этнических земель Украины. Определены организационные основы развития украинского спортивного движения в США, Канаде, Австралии и странах Латинской Америки. Определены формы и содержание деятельности украинских спортивных обществ в среде западной диаспоры. Проанализирована деятельность известных личностей в истории развития спортивного движения украинской диаспоры. Обобщены роль и значение деятельности спортивной общественности украинской диаспоры в становлении физкультурно-спортивного движения в современной Украине.

Ключевые слова: украинская диаспора, спортивные общества, организационные основы, физкультурно-спортивное движение.

Koziy Yu. S. Sport Movement in the West - Ukrainian Diaspora Surroundings. - Manuscript.

Thesis for the Candidate's Degree in speciality 24.00.02 - Physical culture, physical training of various groups of population. - Volyn State University named after Lesia Ukrainka, Lutsk, 2000.

The development of the sport movement in the west-Ukrainian diaspora surrounding is lighted in this thesis.

The aim of the investigation is to determine genesis, peculiarities and tendencies of the sport movement's development in the west-Ukrainian diaspora. The scientific novelty of the results:

- has been analyzed for the first time in our native theory and methodology of physical education the Development of sport movement in the west-Ukrainian diaspora surrounding;
- the organization basis of the development of sport movement in the west-Ukrainian diaspora surrounding was revealed;
- the modern physical education practice was completed by forms and methods of sport work used among Ukrainian youth in the diaspora;
- the sport publications of Canada and the USA Ukrainian diaspora were introduced in Ukraine;
- the place and the role of Ukrainian sport movement were determined in the all-round cultural process in Ukraine and in diaspora.

Practical importance of the results: the results enlarge the system of the knowledge connected with the

peculiarities of the national sport functioning in the ethnic groups; the experience of the Ukrainian sport clubs activities in the west-Ukrainian diaspora has been generalized.

The actuality of the problem, the aim and the tasks of the investigation, the scientific novelty, practical importance of the results, personal author's contribution, the sphere of the results approbation are being described in the introduction of the thesis.

The first chapter "Investigation of literature sources and historical aspects of the problem of the sport movement investigations in the Ukrainian diaspora" includes theoretical analysis of literature sources, used for the investigation. The state of the problem has been learned from the methodological and scientific literature of Ukrainian diaspora.

The second chapter "Organization and methods of the investigation" includes system of different investigation methods, which are equal to the object, subject, aim and tasks. The organization of the investigation is been also presented. The following methods of the investigation were used: theoretical analysis, literature sources analysis; method of historical sources complex investigation, interview, historical method and others.

The third chapter "The preconditions of the origin of Ukrainian sport movement beyond the borders of Ukraine" examines the question of the sport movement in the west-Ukrainian diaspora. It is said that emigration - sport movement of the first part of XX century was the precondition for the origin and development of sport movement in the Ukrainian diaspora. The Ukrainian sport societies' activities in the west Germany and Austria after Second World war were analyzed. "Olympiad Di-Pi" was depicted as an important factor of post-war sport movement. The peculiarities of the development of the Ukrainian sport press beyond Ukrainian borders were studied (1920-1930).

The fourth chapter "Formation and development of sport movement among Ukrainians in the USA and Canada". Organization basis of the development of the Ukrainian sport in the USA and Canada in the second part of XX century were found out. The peculiarities of the several sports in Ukrainian societies of the USA and Canada were also analyzed. Ukrainian sport movement outstanding people were spoken about in this chapter. The role of the Ukrainian diaspora in the formation of Ukrainian sport in the period of state independence is determined.

The peculiarities of the development and activities of sport societies in the sphere of Ukrainian diaspora in Australia were studied in the fifth chapter "Peculiarities of the development of Ukrainian sport societies in Australia and countries of Latin America". Ukrainian sport movement has been found in some countries of Latin America.

Key-words: Ukrainian diaspora, sport societies, organization basis, physical culture and sport movement.